Ann. III. Num. III.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

BIS IN MENSE PRODIT

Pretium annuae subnotationis, *ante solvendum*, est: in Italia Libellarum 10; ubique extra Italiam Lib. 15; M. 12; Sch. 12; Doll. 3; Rubl. 6; Flor. 7 ½.

Inscriptiones et omne genus indicationes pretio aequissimo referuntur, quod est in extremis commentarii paginis Lib. 0.50 pro unoquoque centimetro quadrato.

Cuncta mittantur ad Aristidem Leonori *equitem, commentarii* VOX URBIS *possessorem et administratorem*

ROMA — Via Alessandrina, 87 — ROMA

Subnotatio fieri potest:

IN ITALIA
Apud Desclée, Lefebvre et Soc.
ROMAE, Via Santa Chiara, 20-21.

IN ANGLIA
Apud Burns and Oates
LONDON W. — 28, Orchard Street.

IN CIVITATIBUS FOEDERATIS AMERICAE SEPTENT.
Apud
Commissariat of the Holy Land.
NEW YORK, 143 w 95th St.

IN CANADA ET NEWFOUNDLAND
NEW YORK (U. S. Americ.), 143 w 95th St.

IN BELGICA
Apud Desclée, Lefebvre et Soc.
BRUXELLES, Rue de la Montagne, 52.

IN GALLIA
LUGDUNI
Apud Desclée, Lefebvre et Soc.
Rue Victor Hugo, 5

LUTETIAE PARISIORUM
Librairie Vic et Amat
Charles Amat Succ.
Rue Cassette, 11.

INSULIS (LILLE)
Apud Desclée, Lefebvre et Soc.
Rue de Metz, 41.

IN HUNGARIA
Apud
C. B. Liptay, corresp. de Honoris
BUDAPEST, Palais du Théatre National.

RERUM INDEX

ROMAE
EX OFFICINA FORZANI ET SOCII
MDCCCC

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

ROMAE - Via Alessandrina, 87.

LIBRI RECENS DONO ACCEPTI

F. Bulić. Stridone, patria di S. Girolamo. - Spalati, ed. Narodna Tiskara, 1899.

Laura Horton-Smith. Mors Sauli in Monte Gilboa interfecti. A poem in Latin Alcaics. - Londini, ed. Privately Printed, 1899.

Guida del Pellegrino a Roma, riveduta e corretta dal rev. P. Bonavenia d. C. d. G. - Romae, apud Desclée, Lefebvre et Soc., 1900.

Prof. Antonio Galiero. Sinonimi Latini ad uso delle Scuole Ginnasiali e Liceali. - Aversae, ed. Pamphilus Castaldi, 1899.

Chi è Gesù Cristo? Omaggio a Gesù Redentore nel xx secolo della sua Incarnazione, del P. Luca di S. Giuseppe, Sacerdote Passionista. - Genua, ex off. Iuventutis, 1899.

Prof. Giacomo Tropea. La stela arcaica del Foro Romano. Cronaca della scoperta e della discussione. - Messanae, apud *Commentarium Historiae Antiquae*, 1899.

PROSPECTUS SUBNOTATIONIS ANN. MCM (Vid. in secunda operculi pagina).

Ann. III. ROMAE, Kal. Februariis M DCCCC. Num. III.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

PRETIUM SUBNOTATIONIS:
In Italia: Lib. 10 — Ubique extra Italiam:
Lib. 15, M. 12, Sch. 12, Doll. 3, Rubl. 6, Flor. 7 ½.

BIS IN MENSE PRODIT

POSSESSOR ET ADMINISTRATOR:
ARISTIDES LEONORI, eques.
ROMAE - Via Alessandrina, 87.

IOANNIS BAPTISTAE GANDINI

ORATIO

ROMAE HABITA IN CAPITOLIO

XII KAL. FEBR. A. MDCCCC

quo die adstantibus Rege et Regina Italiae alumnis Lyceorum Italicorum certaminis victoribus de litteris Latinis praemia collata sunt.

Diuturni laboris, quem in Latina lingua Latinisque litteris percipiendis consumpsistis, adolescentes lectissimi, praemium magnum et amplum hodierno die vobis tribuitur; eo etiam maius et amplius, quod Rex et Regina Italiae, quae illorum est benignitas omniumque honestarum rerum sensus et studium, huius diei celebritatem locique dignitatem praesentia sua augustissima honestare atque augere voluerunt. Vestram ego diligentiam, iuvenes, et industriam laudo, felicitati gratulor. Quaeso tamen a vobis pro ea auctoritate, quam mihi acta iam aetas munusque docentis attribuit, ut aliquod me laudibus monitum admiscere et cohortationem gratulationi adiungere sinatis.

Dum Vergilii atque Homeri lectioni indulgetis, dum in Latinas Graecasque litteras omni cura et cogitatione incumbitis, bellum iniustum et nefarium his studiis, quae unice diligitis, imprudentibus vobis indictum est. Aliquot anni sunt, adolescentes, cum non in Italia solum, sed etiam apud alias nationes disciplinae publicae novandae consilia agitantur, deque adolescentulorum institutione non minore contentione certatur, quam qua olim sub Troiae moenibus de Patrocli corpore dimicatum est. Ac nonnulli satis inconsiderate, ne dicam audacter, scholas quas dicunt ordinis secundi Latinarum Graecarumque doctrinarum ornatu pulcherrimo ac divino spoliare conantur, obliti nimirum eius humanitatis qua fruimur, huius cultus quo gloriamur artissimam esse cum vetere cultu et humanitate coniunctionem, atque omnes magnarum artium disciplinas, poëticam, eloquentiam, historiam, philosophiam, cetera quibus hominum vita excolitur, ab Atheniensibus et a Romanis esse profecta, eorumque auctoritate et exemplo omni tempore et apud omnes populos aucta esse et perpolita.

Equidem suspicari vix possum Italiae nostrae hoc esse fatum, ut in barbarorum potestatem rursus redigatur, et sperare malo hunc occidentis saeculi omnia utilitate metientis conatum vanum et irritum fore: spero et hercule, ut me patriae amor iubet, confido Graecos et Romanos, quibus tot tamque insignes victorias dii dederunt, ex hoc quoque certamine superiores esse discessuros.

At vos, adolescentes, quibus singulari patriae munere contigit, ut horum liberalium studiorum participes essetis, vos quos iamiam vel fortunae benignitas vel doctrinae elegantia in optimorum civium numero collocatura est, vos, inquam, acceptum beneficium meminisse et earum artium, quibus ad humanitatem informati estis, propugnationem pro virili parte suscipere debetis.

Permagna res agitur, adolescentes. Considerate cum animis vestris et cogitate nihil post hominum memoriam, si a pervulgata per terrarum orbem Christi doctrina discesseritis, nec magnitudine praestabilius nec usu uberius hominum generi accidisse, quam abhinc annos amplius quadringentos renovata antiquitatis scriptorumque veterum studia: quibus nunc temere sublatis vel attenuatis aut imminutis, quid aliud quam memorabilis illius commutationis fructum amitti et humanitatis cursum retardari?

Circumspicite, quaeso, paullisper Europae nationes et gentes: illas invenietis opibus, copiis, imperio, rerum gestarum gloria praeter ceteras florere, apud quas cum disciplinae omnes, tum in primis haec humanitatis studia maxime vigent maximoque sunt in honore. Quin etiam, si longius respexeritis, disiunctissimae Americae populos reperietis patrum nostrorum memoria Graecas Latinasque litteras avidissime arripuisse, a quibus se tanto locorum et temporum intervallo seiunctos esse indigne paterentur.

Videtis iam profecto, adolescentes, quam id esset genti nostrae indecorum, quae tamen se in libertatem vindicare et in unum nomen coalescere potuerit, si non cum ceteris quoque nationibus optimarum artium studiis contenderet, iis praesertim, quibus maiorum nostrorum, Romanorum dico, memoria illustratur. Etenim magna vis inest in hoc Romae nomine, quod cunctos ad se convertat et rapiat, nullum ut unquam tempus futurum sit, quo non exterarum quoque gentium docti homines res Romanas accuratius exquirant, quibus non unius populi sed generis humani facta explicantur.

Accedit etiam, ut cotidie fere rerum litterarumque veterum reliquiae ex hoc solo eruantur, ac magnae saepe exsistant quaestiones, quibus nos abstinere et tamquam hospites in patria nostra peregrinari indignum videatur. Et monumentum quidem pervetustum novissime in Foro Romano repertum esse scitis omnes: alia item insignia priscae aetatis vestigia inveniri posse spem magnam affert, seque obsidem quodammodo praebet summi Viri disciplinae publicae praefecti, qui Forum Romanum effodiendum curavit, prospicientia et constantia singularis. Cui Viro de rerum Romanarum memoria deque omni liberali doctrina praeclare merito cum auspicatissimum operis initium gratulamur, tum vero exoptamus, ut aliis ultimae antiquitatis monumentis in lucem prolatis, Urbis nobilissimae fastis saecula aliquot adiungere, suumque nomen immortalitati commendare contingat.

Sed illud magni interest ad decus et ad laudem Italici nominis, ut Romanae historiae omninoque antiquarum rerum litterarumque nostrarum studiis Italorum ingenia ne desint. Quamobrem vos et moneo et hortor, carissimi iuvenes, ut has praeclaras disciplinas recolere nunquam desistatis, ac tamquam gentis nostrae Palladium ab omni adversariorum iniuria vindicetis:

Aetheriam servate deam, servabitis urbem!

NOVI SAECULI SPIRITUS

Ex commentarii nostri scriptoribus quidam, cum praecipuos eventus qui elapsum commoverunt annum recoleret, humana fata non iniuria misertus est, quae cum illum initum tot pacis auspiciis fauste vidissent, morientem contra inter belli teterrimos strepitus ac rubentes occasus salutaverit cruentatum.

At non ea tantum quae reipublicae sunt annorum vel saeculorum imaginem reddere satis valent, nisi innumera omnia, et, haud raro, maximi pretii, quae privati homines vel invenerint, vel patraverint, uno, licet, oculorum ictu comprehensa, insuper resolantur.

Haec, sive praeterita memoremus, sive prospiciamus futura, iuvat perspecta habere, et praesertim, cum ex nostri saeculi historia impendentis ignotas vices divinare quodammodo contendimus.

Recolebam haec, cum *New York Herald* ephemeridem, sub Natali Dominica die Lutetiae editam contemplarer, splendida forma exornatam, cui titulus subiiciebatur: *xx saeculi spiritus.*

Erat virginis forma lectissima, rosea tunica induta et circa lumbos succincta, qua ad niveum usque pedem obtegebatur. Puella super immanem temporis volventem rotam gradu levissimo incedere videbatur: vultus gemmeo pallore renidens, oculi ad instar adamantium splendidi remota quaedam et ignota hominibus somnia quasi scrutantes erant. Lacerti candidi et super humeros in arcum flexi duas lances hinc et inde sustinebant, lusoria veluti suppellectili, quasi ad puerorum strenam, oneratas. Si vero magis attente consideraveris, virilia dona esse facile recognoveris. Inerant enim in dextero industriarum artium ingeniique portenta: currus ferrei, et automobiles, quos vulgo dicunt, sive electride sive alia virtute acti, machinae multiplices et variae, vel ad vestes consuendas, vel ad imagines luce exprimendas, telegraphici mali, electricae lampades, et similia. In laevo contra ballistae ignivomae et tormenta bellica cuiusvis generis, munitiones, oppida, loricatae naves, quae circum proiectilia aerem persulcantia advolitabant.

Profecto hinc vitae et humani progressus altissima inventa, inde vero mortiferae ruinae horridae machinae, saeculi novi auspicium, in Fortunae manibus, quasi in aequa lance, posita sunt. Hoc enim est hominibus excultis miserrimum; absolutum decimumnonum aevum, cuius tantum in humanae historiae via relictum est signum, non aliter quam ferreae barbarorum aetates, inter feras belli neces esse dilapsum.

An dicendum est itaque humanae mentis progressus nil commune habere cum societatis emendatione, ita ut valeat ipse perfici sine ulla societatis ipsius utilitate?

Vel progressum abacti saeculi inanem vocem fuisse dicemus, nec humanos ascensus tot ac tantis perturbationibus, praeliis, et legibus iuvamen ullum expertos esse?

Satis enim certum est, hereditatem, quam ex moriente saeculo accepimus, uti feminea illa forma,

PROSPECTUS SUBNOTATIONIS

Commentarii VOX URBIS anno MCM

Pretium annuae subnotationis est: in Italia Lib. **10**; ubique extra Italiam Lib. **15**; M. **12**; Sch. **12**; Doll. **3**; Rubl. **6**; Flor. **7 ½**, recto tramite mittendum ad **Aristidem Leonori** equitem, commentarii ipsius possessorem et administratorem

ROMA - Via Alessandrina, 87

PRAEMIA SOCIIS CONSTITUTA

Inter eos omnes, qui die XV mensis Martii MDCCCC inter commentarii socios numerentur, sorti committetur sacro Paschatis Resurrectionis die eiusdem anni

Theca Aurea Pulveri Nicotiano Asservando

qua SS. Dominus PIUS Papa IX f. r. utebatur, prouti ex luculento constat in scriptis testimonio

Qui primum nunc nomen dederint, pretiumque subnotationis solverint uti supra, *Vox Urbis* commentarium accipient a Kalendis Ianuariis usque ad expletum annum MDCCCC, iisque donum erit

URBIS A IANICULO MONTE PROSPECTUS

late magnus (m. 1.10 × 0.24) et visu decorus.

Sociis qui subnotationem renovabunt dono dabitur ***ubi primum in promptu erit***

LIBER (vulgo "Album„) PRAECIPUA URBIS REFERENS

pulcritudine insignis atque, commentarii moderatore iubente, expresse conflatus.

Denique illis inter socios, et recentes et veteres, qui tres in Italia, vel binas ubique extra Italiam subnotationes novas comparaverint, earumque annuum pretium recto tramite miserint ad commentarii administratorem, optio erit unius ex his XXXIII quae sequuntur, quod gratuito pariter habebunt:

I. . . . . **Aristotelis De arte poetica liber.** Rec. Guilelmus Christ.
Id. **Ars rethorica.** Ed. A. Roemer.
Id. **Quae feruntur Magna Moralia.** Rec. Fr. Susemihl.
II . . . . **Fabulae Romanenses** graece conscriptae ex rec. et cum adn. A. Eberhard.
III. . . . **Homeri Carmina.** Ed. Guil. Dindorf. (Voll. 2).
IV. . . . **Metrologicorum scriptorum reliquiae.** Ed. Fridericus Hultsch. (Voll. 2).
V . . . . **Patrum Nicaenorum nomina graece, latine, syriace, coptice, arabice, armeniace.** Edd. H. Gelzer, H. Hilgenfeld, O. Cuntz.
VI. . . . **Plutarchi Vitae parallelae.** Rec. C. Sintenis. (Voll. 5).
VII . . . **Strabonis Geographica.** Rec. A. Meineke. (Voll. 3).
VIII. . . **Xenophontis. Expeditio Cyri.** Rec. A. Hug.
Id. **Historia Graeca.** Rec. O. Keller.
Id. **Institutio Cyri.** Rec. A. Hug.
Id. **Commentarii.** Rec. W. Gilbert.
Id. **Scripta minora.** Rec. L. Dindorfius.
IX. . . . **Novum Testamentum.** Graece ed. Ph. Buttmann.
X . . . . **Augustini (Sancti Aurelii) De civitate Dei lib. XXII.** Iterum rec. B. Dombart. (Voll. 2).
XI. . . . **Caesaris C. Iuli cum A. Hirti aliorumque supplementis: Commentarii de bello Gallico, de bello civili, de bello Alexandrino, de bello Africo, de bello Hispano. - Fragmenta.** Recc. B. Kübler et Ed. Wölfflin. (Voll. 3).
XII . . . **Ciceronis M. Tullii Opera rhetorica.** Edidit Friedrich. (Voll. 2).

(Sequitur in tertia operculi pagina).

explorant. Optatis amice fortuna respondet; exque ipsis Delphorum sacris ruinis Colin et Bourghet, qui Gallorum scholae Athenis praesunt, fragmenta signorum et inscriptionum eliciunt, dum Auriga ille pulcherrimus saeculi v a. C. n. arte miranda quasi redivivus praecellit.

Sed Germani ex antiquissimo Menidis sepulcro, quod Wolters illustravit, atque ex vasis illis, quibus exquisita ornamenta « geometricorum » nomen indiderunt, ac Wide studuit, ad Ephesinas et Smyrnenses novas memorias et Constantinopolitana monumenta mox e tenebris eruta, sedulo lustrarunt omnia, et perquisitionibus et recensionibus orientalium antiquitatum disciplinam, quemadmodum praeteritis assueverant annis, iuvarunt quam maxime. Ephesum enim Heberdey doctor, Smyrnem Weber, litteris clarissimus, investigarunt, et inter Byzantii et Prienis reliquias Wiegand, Reinhard ac Stradonitz reperierunt et calamo reddiderunt illustres Alexandri Macedonis nonnullas effigies, quarum unam regalem habitum portendere aiunt tanta expressum calliditate, ut Lysippi, vel eius asseclae cuiusdam, stilum recognoscere facile credas, et inter cognitos hactenus regis vultus pulcherrimum existimes.

In Italia, praeter ea quae de Graecis coloniis nota sunt facta, circa vetustissimos earum regionum incolas novae sunt initae perquisitiones, praesertim a P. Orsio, qui ad Siculam natalem terram multis iam annis summa dilectione animum applicuit. Sed multa adhuc de illis populis ignorantur; quare de antiquitatis disciplina optime meritus ducendus est M. Mayer ille, qui Barense museum moderatur, cum Italicarum gentium historiam assidue inter monumenta perquirat. Interea Michael Iatta de Laocoontis marmoreo Vaticano signo novam a Sophocle significationem excerpsit, et P. Wollers de felinis antiquorum signis docte disseruit.

Pompeiana studia id maxime sibi proposuerunt, ut omnino templum pone basilicam detegeretur, quod anno sexagesimo tertio p. C. n. terraemotu disiectum, instauratorem exspectabat adhuc, cum Vesuvii lapidibus et cinere est obrutum.

In Urbe denique, opera sollertissima atque in primis celebranda cl. v. Guidonis Baccelli, Italorum studiis moderandis regii administri, manus summa alacritate admotae effossionibus in area Romani Fori, de quibus passim in hoc commentario dictum est; praecipue de stela illa, quam sapientes omnes vetustissimum Urbis monumentum declararunt, cuius tamen mutila inscriptio late disceptationem excitavit in Aloisium Ceci, qui primus eam interpretatus est, atque in disputando pertinax acutusque suam semper tuetur sententiam. Non ea vis animo, nec tanta superbia, ut ipse in controversiam adducar; velim tamen oculos mentemque viri doctissimi, qui eam aggressi sunt, ad rudia quoque illa saxa convertant, tofacea, quae inter foricas (has vero posterioris temporis), ab ipso árcu Severi non longe, sed externa facie, his diebus prodierunt, binas, quas quidem ego viderim, literas praeferentia, quae stelae literarum forma haud dissimiles apparent. Quod si relationem aliquam instituere datum sit, binisque ipsis literis eas recognoscere, in muris aevi regii huc illuc impressas, de quibus abhinc nonnullos annos Bruzza perite scripsit, nonne ad indicium erit hinc etiam accedendum, de regia aetate in stela agi?

Quidquid autem est, nunc parva ecclesia *S. Mariae de lacu* diruitur, ad pedes Palatii, ex qua *Viae Novae* aditus patere debebit. Atqui bipalia novas itemque inopinatas res interdum gestasse nec quisquam ignorat, nec, ideo, me reprehendet affirmantem, si paulo ulterius agitentur in tectas Palatini radices, veras certasque veteris Romani Fori reliquias, stupentibus omnibus, ab ipsis forsitan iri prolatum.

Haec hodie sat meminisse: eventus interim exspectamus.

FORFEX.

AVE MARIA (1)

Urbs est minoris nota Britanniae,
Quam pulsat undis Aequor Atlanticum:
Hic surgit Aedes, quae decoro
Nomine gaudet Ave Maria.

Est haec origo nominis: Angelum
Delinearat pictor, ut inclytam
Christi Parentem gratulante
Voce salutat: Ave Maria.

Pictor tabellam fixit in ilice,
Qua gens solebat nautica saepius
Transire: quorum mox ab ore
Prosilit hymnus: Ave Maria.

His navitarum cantibus aemula
Respondet Echo, quae iubet aequora
Omnemque circa littus oram
Plaudere rursus: Ave Maria.

Vox laeta tristem iuvit homunculum,
Qui, mentis impos, murmura gutture
Confusa ructabat, nec eheu!
Dicere norat: Ave Maria.

Hic labra tentat crassa canentium
Movere ritu; moxque (potentiae
Quid non Mariae cedat ultro?)
Ipse recantat: Ave Maria.

Quae bina doctus nomina, discere
Nil curat ultra: rege beatior,
Quod sorte iam proferre laeta
Dulce sinatur Ave Maria.

Has inde voces mane, meridie,
Et sol recedens cum ciet Hesperum,
Volvit; nec ipsum per soporem
Murmur omittit: Ave Maria.

Sic ducit aevum, mellea pectore
Ac ore versans usque vocabula:
Dignus, supremam cuius horam
Mulceat hymnus Ave Maria.

Mulsitque. Cara namque sub ilice
Hunc nauta quidam repperit, ultimo
Cum spiritu ter murmurantem
Carmen oloris: Ave Maria.

Corpus sub ipsa conditur arbore;
Natumque tradunt corpore lilium
Candens, quod, auro scripta fulvo
Verba ferebat: Ave Maria.

Aedes ibidem stat, pia nuntia
Testisque facti. Tota Britannia
Templo superbit, cui decorum
Nomen inhaesit Ave Maria.

F. X. REUSS.

(1) Ex populari apud Britones traditione.

FANATICUS INDORUM FUROR

Quae in superiore numero de « Fakiris » pertractavimus mirifica profecto sunt; sed fanaticus Indorum furor ulterius progreditur, novaque praebet spectacula, de quibus iure merito illud Horatii dici posset:

..... credat Iudaeus Apella,

nisi historiae firmarentur auctoritate.

Putant Indi morbos, calamitates, mortem ipsam ex caeli ira promanare, quae hominum culpis excitetur, quaeque nonnisi sacrificiis sedari possit. Huic sententiae, quae a catholicae fidei doctrina dissidere prima fronte non videtur, nihil recti ac nobilis est: nam Indi tunc solum se arbitrantur peccare, quum complexos religionis ritus non ad unguem peragunt, proptereaque elucet eos meras nugas vehementer dolere, et veras culpas minime sibi conscire. Agni haedive sacrificium, ex Indorum opinione, culparum delet maculas: sed, quum humani sanguinis praesertim effusione deos placari existiment, si forte accidat ut morbis aut calamitatibus affligentur, se gravissimo in numina obstringunt voto. Neque opus est ut qui adversa utatur valetudine vel fortuna ipse se diis voveat; quum saepissime parentes aut sanguine coniuncti votum nuncupent.

Iam vero quum australi in India solemnia Bhadra Kâli celebrantur, quae mali dea habetur, illi offertur sacrificiorum crudelissimum ac plane infandum, quod *unci ritus* appellatur, quia fanatico, qui diro se voto in deam obstrinxit, ferrei in tergorum musculos infiguntur unci. En paucis ratio, qua, non multos ante annos, barbarum ritum celebratum accepimus.

In quodam australis Indiae loco, cui nomen Kollangodu, non longe a mari templum exstat Bhadra Kâli sacrum, quo per aspera viarum ex longinquis regionibus pridie kalendas Apriles innumerabiles viri, mulieres puerique conveniunt. Deae simulacrum auro gemmisque exornatum ac pene obductum plurimi sacerdotes obsequio cultuque prosequuntur, qui dona etiam ex peregrinis templum adeuntibus magna animi contentione excipiunt. Interea qui ad unci ritum designantur, pavonis pennis, sericis aureisque lemniscis exornati, elatique laetitia hac illac, tibiis atque *tam-tam* obstrepentibus, salire, choreas ducere, sibi frontem et pectus manibus percutere ac pene insanire. Quod non solum ex furore fanatico, verum etiam ex copioso proficiscitur licore, quo guttur irrorant, ut sensus obtundant. Non procul a templo currus ad sacrificium paratur, turri quadratae ex trabibus inter se connexis exstructae fere persimilis, quae quattuor rotis veluti basi innixa est. Summae turri trabs adhaeret immanis magnitudinis, quae tollenonis instar attolli vel deprimi potest. Trabis extrema funibus devinciuntur, quarum anterioribus unci inhaerent ferrei, posterioribus vero trabes pro opportunitate extollitur vel demittitur. Statuta hora victimae lumbos, ut Horatii verbis utar, fuste dolant sacerdotes, qui ab incepto minime desistunt, nisi verberibus iam terga tumuerint, quo facilius in ea ferrei unci pervadant. Deinde, trabe in solum inclinata, in tumidos patientis musculos unci infiguntur, eique clypeus atque ensis, ad gloriam nescio an ad ludibrium, ex sacerdotibus rite traduntur. Continuo funibus extollitur tolleno, adeo ut miser in aëra suspensus, sui horrendum exhibeat spectaculum adstantibus, quorum plausu atque insano clamore litora undique resonent. Tunc omnes certatim funes arripiunt, quibus utrumque currus latus vincitur, illumque, vocum musicorumque instrumentorum increbrescente strepitu,

bina oppositaque in lance divisa, tum ingenii triumphis, tum odii arma nobis praebere.

At forte somnia, quae in attonitis puellae oculis a longe intueri licet, illa non erunt, prout dona haec spondent, vana et cruenta. Recogitat forte spiritus ille, quam laeva lanx esset facilior leviorque si, deiectis tot armorum ferreis cumulis, pacis auguria olivaeque racemos tantum gestaret; et videt forte satis proximam illucescere diem, quae, evulsis tandem odiis, unum idemque amoris et caritatis vinculum omnes homines feliciter devinciat.

I. Antonelli.

THEOLOGIAE STUDIA
CETERIS DISCIPLINIS IUVANDA

I.

[illegible] ante annos, quum Bonaventurae Balneoregiensis saecularia solemnia sextum agerentur, studiumque doctorum atque opera in eius litteris collocarentur, plurium catholici nominis virorum mentem nobilissima illa atque admirabilis sententia subiit, quam Seraphicus, qui dicitur, Doctor animo [illegible] atque cogitatione comprehensam, mentisque acie illustravit; pari enim cum Bonaventura consilio uti, sic illi sentiebant, progrediens doctrinarum humanarum cursus habitu postulare, ut amica conspiratione quaecumque in unum disciplinae coeant: ex quo illud efficiebant, doctrinas omnes theologiam magistram sequi debere ac ducem, eamque ita spectare, ut, foedere inter se ac quasi societate coniunctae, in eodem studio consentiant atque in unum conspirent. Deo equidem bene iuvante factum est ut consilium, quod scriptor nemo prae Bonaventura penitus perspectum planeque cogitatum habuisset, tunc denique multorum in animis reviviscere, idemque dierum numero altiores ageret radices. Postremo vero quum in eandem cogitationem doctus auctor ac nobilis venit qui, quum Mediolani grandem atque excultam orationem in celeberrimo adulescentium conventu haberet, necesse esse censuit, artes bonas disciplinasque omnes, quippe natura ingenioque suo ad laudem Dei vehementer incumbant, ad theologiam esse referendas amicaque conspiratione cogendas. Quapropter non alienum esse arbitror memorabile illud de excitanda theologiae schola consilium, quem ad modum a Dominico Marinangeli, viro acris ingenii laude nobilissimo eodemque Alexandrinorum patriarcha, fuit cogitatione praeceptum, haud multa oratione comprehendere, atque in uno conspectu sic ponere, ut non tam rem dicendo exprimere atque explicare, quam memoriam prope intermortuam egregii facinoris renovare videar, animosque, si qui ad probabilem exitum pertineant, haerentibus adiungam; id enim exploratum omnibus perspicuumque est, infectam rem et in doctorum hominum oblivione ac silentio iacuisse, et altiore animo subeuntem habuisse neminem.

Singularem quandam et excellentem theologiae scholam cum ceteris disciplinis conferendae atque componendae Dominicus Marinangeli vel adulescens animo informavit, atque ad eam sese studiosius retulit quum in litteris Bonaventurae conquievit, sic ratus nulla ratione se melius prodesse doctrinis bonisque artibus posse. Plurimos ingenii quidem et cogitationis laudem in ipsum collaturos, consilium vero ad poetarum fabulas ac portenta quam maxime idoneum ducturos intellegebat; neque tamen propositum susceptumque consilium abiiciendum esse putavit; si enim istiusmodi recte conclusa argumenta essent, hoc etiam posset probabiliter confici, poesim illam atque elegantiam, quibus Christianorum animos excoluit atque exornavit Christus, posthabendas esse nulloque loco numerandas. Hoc itaque cupiebat ille atque optabat, ut cum vires rei catholicae colligeret, tum studiorum academiam, a qua amotam theologiam esse atque prohibitam aequa est bonis omnibus expostulatio, in integrum veteremque splendorem excitaret. Etenim eius erat sic ratio et sic animum induxebat suum, doctrinas omnes ac disciplinas cognitione subtiliore ac ratione contineri; rerum vero causas atque consecutiones disciplinarumque rationes, etsi longe disiunctae esse videntur multumque dissociatae, ita tamen coagmentari, ut ex iis ratio omnium praestantissima exsistat, quae una maxime sit, eademque ceterarum procreatrix et caput. Quod si disciplinae inter se contendantur, in doctrinam facili negotio coalescent quae ceteris praestantia antecellat, eaque rationis omnium principis, qui Deus est, imago quaedam atque exemplar. Sequitur, ut qui Deum in colendis doctrinis non modo non dissimulet, verum etiam ardore quodam amoris sub aspectum de industria subiiciat, multum ad bonarum artium litterarumque progressionem afferre dicendus sit. Quae quidem, auctore Dominico Marinangeli, scholae illius admirabilis planeque singularis, cui id unum sit propositum, ut theologiam cum progrediente doctrinarum bono conferat atque componat, laus eximia est.

Theologia enim quum latissime pateat, tum ad liberales artes et graviores atque ad omnem doctrinae varietatem vi atque efficacitate pertinet. Ac primum de christianae religionis sententiis disserit, eademque de moribus ac de sacris Ecclesiae legibus disputat: quae vero reconditas Dei sententias, religionisque capita persequitur, aeque in sacris libris explanandis est tota atque in dogmatibus, quae nominantur, ad philosophorum rationes, quoad eius fieri possit, revocandis; ad haec, de certamine disserit quod rei catholicae viri, pluribus in utramque partem cum Ecclesiae triumpho disceptatis, patrum maiorumque memoria cum adversariis habuerunt, firmissimaque eleganter colligit argumenta, cur ea sint vera quae Deus humanum genus docuit, viamque praeterea ac rationem praescribit, qua mentes veritatis amicae quid in religione verum sincerumque sit perspiciant perspectumque teneant. Sed enim ad veram maximeque illustrem Sacrarum Litterarum explanationem ea mirum in modum verborum studia pertinent, quae nostra memoria in omnium gentium litteris ac linguis, Latinorum in primis, Graecorum, atque Asiaticorum hominum praecipua sunt. Theologiae vero reconditas divinasque sententias tum ad animi partem mentis ac rationis participem omnes philosophiae loci maxime conformant, tum maiorem in splendorem ac vim physica evehunt, tum denique naturae investigatio atque incorrupta rerum fides, quae huius aetatis via est ac ratio, tuetur ac quasi sepimento aliquo vallat. Itaque innumerabiles illae de naturali philosophia disciplinae, quippe quae ad theologiam maximum adiumentum afferant, in singulari atque excellenti huius doctrinae schola, clarissimo loco ac numero sunt habendae; ex quo efficitur, illud nos vehementer laetari posse, ut et sidera, et geometrica, et regionum descriptio et terrae investigatio, et optima studia et artes, et litterae, omnes denique, ne de singulis agam, bonarum rerum disciplinae, quae specie quidem et nomine, non autem re ac factis a theologiae ingenio quam longissime recedere ac dissentire videantur, ad eius laudem singularis beneficii operam planeque amicam conferant, atque ad progrediens eius bonum plurimum utilitatis habeant. His adde multum esse studii ad historiam litterarumque monumenta adiungendum, quibus summam ex praeclare factis laudem sibi Ecclesia parit; tum praeterea spectandas magno opere esse disciplinas in quibus de bonis rebus et de malis, deque hominum vita et moribus disputatur. Accedit, ut iuris doctrina tum a Christi Ecclesia constituti, tum a republica conditi, cum theologia apte cohaereat eique comes atque administra sit saepissime data. Huc adde artis praecepta, quae cum adulescentium animos elegantia informant ac pulcritudinis iudicio excolunt, tum etiam ad theologiam sic fere pertinent, quemadmodum ad rationis aciem divino lumine excitatam atque instructam habiles et animi vis et ingenii celeritas sunt existimandae. Quis autem dicat non esse in praestantissima hac theologiae schola cum ceteris doctrinis comparandae bonis litteris ingenuisque studiis locum, eundemque, multorum sententia, fere principem atque ad liberalium disciplinarum gloriam quam maxime insignem? Iis, inquam, litterarum studiis, quibus praelucentibus doctrinae omnes atque artes, etsi ingenio suo admodum impolitae sunt ac rudiores, veritate, venustate, suavitate permulcent, invitant atque allectant, posthabitis autem in contemptionemque vocatis, omne necesse est pulcritudinis lumen exstingui? Itaque praeclaro Dominici Marinangeli consilio sub aspectum subiecto, illud intellegere licet singularem hanc theologiae scholam continuatione quadam disciplinarum serieque contineri, ut alia ex alia nexa omnesque inter se aptae sint et colligatae, neque ullam esse doctrinam quae suo quaeque locata loco non sit distincteque disposita; ex quo et illud exsistit, nihil esse quamobrem, iis radicitus evertendis quae contra disputari solent, catholici viri ab adversariis opinionum commenta requirant, quum domestico testimonio liceat argumenta comparare, ipsique per se omnium artium ac doctrinarum inventa habeant probe perspecta.

F. Tedeschini.

“ ANNUS ARCHAEOLOGICUS „

Qui delapsus nuper est annus non minore studio quam qui praecesserant sepulcrorum pervolvit lapides, ac, remotis terrae cumulis, ruinas detexit, quae vetusta saeculorum oblivione latebant. Galli enim praecipue et Germani Orientis atque Occidentis provincias curiosi peragrarunt, ut veteris hominum historiae vestigia exquirerent, quorum industria ipse orientalium rerum coetus, mense Octobri Romae habitus, ostendit quam indefessa fuerit, quantoque fructu copiosa. Cum insuper Germanos, qui Austriacas terras incolunt, antiquitatis satis digna schola, prouti Borussi habent, deficeret, Benndorf auctore, factum est ut excitaretur, ac perbrevi temporis cursu floreret. Gallis contra stationem aucupantibus, qua ad Orientis vetusta mysteria detegenda proficiscerentur, Clermont-Ganneau consulit, rogatque ut ad Beyrouth urbem cito ipsa constituatur, et hinc Euphratem usque flumen, inde Cyprum insulam archaeologicae expeditiones attingant. Interea, ubi quondam Africa Romanorum provincia exstitit, musea e solo excitantur, et P. Perdrizet Macedoniam, et I. Cousin Cariam, aliique antiquitatum rerum haud minus solliciti, Thraciam, Rhodum, Pontusque Euxini litora

Prospectus Vaticanae aulae vulgo "della Segnatura."

studiis praeludebat. Mox alia argumenta tractanda suscepit, quae sub titulo antiquae religionis sive superstitionis complectebatur, scripsitque: *De feriis, De sacris epulis, De sacrificiis et divinatione, De ludis circensibus, De ludis scenicis, De munere gladiatorio, De agonibus.* Haec opuscula, si excipias libros *De ludis circensibus* multo post auctoris mortem editos (Antwerpiae, 1596), inedita adhuc iacent in bibliothecis; quae fortasse etiam in tanta luce huiusmodi studiorum non inutile erit indagare, in ordinem digerere, vulgare.

Omnia consideranti num videbor Panvinii laudes eruditionis vi exaggerare, si vel cum Varrone inter antiquos vel cum recentioribus De Rossi et Mommseno conferam? Eius memoria vivat igitur et colatur in animis nostris. Neque debita laude fraudetur Fr. Perinius qui libro, quem supra memoravi, sodalis amore ductus, tam magna diligentia vitam eius et opera descripsit et in lucem collocavit. Utinam eadem diligentia posita fuisset in plagulis opusculi corrigendis; quae contra pluribus scatent erroribus, hique nonnunquam lectorem possunt transversum agere a recta rerum quae dicuntur intelligentia.

Florentiae.

F. Ramorino.

Invident homines quam maxime paribus aut inferioribus, cum se reiectos sentiunt, illos autem dolent evolasse; sed etiam superioribus invidetur saepe vehementer, et eo magis, si intolerantius se iactant, et aequabilitatem communis iuris, praestantia dignitatis, aut fortunae suae transeunt.

(Cic. *De Orat.* II).

DE VATICANA AULA

QUAE VULGO « A SIGNATURA » APPELLATUR

Vaticana aula, in cuius dextera pariete Sanctius picturam exegit a disputatione de SS. Eucharistiae mysterio vocata, *aulam Signaturae* nomen obtinuit, cum antiquitus gratiarum sententiarumque decreta ibi a Pontifice subscriberentur. Verum Iulius papa II iam in suam bibliothecam eam converterat, cum Raphaelem Sanctium, qui vix annum aetatis suae vigesimumquintum attigerat, iussit Vaticanas aulas arte sua condecorare. Igitur anno 1508 iuvenis pictor opus aggressus, ex ipsa bibliotheca sumpsit initium, cumque iam eius lacunar a Sodoma pictore fuisset aptis lineis divisum in partitionum limitibus, figuras ipse effinxit. Theologiam itaque media in fronte posuit, cui « divinarum rerum notitia » titulum subscripsit, quae dextera manu homines disputationem habentes indigitat. Sed tamen tabula falso hoc nomine vulgo praenoscitur, cum triumphus Eucharisticus verius ferme dici possit. Personas enim quae altare undique circumdant ex universa Ecclesiae historia Sanctius est mutuatus ab Adam usque ad Aligherium poetam, quem lauro coronatum dextrorsus retulit. At forte denominatio illa ex eo invecta est, quod plerique circumsedentium Ecclesiae maximi doctores apparent, veluti sancti Gregorius, Hieronymus, Augustinus, Ambrosius, Thomas Aquinas, Bonaventura: quibus accedunt et Petrus Lombardus et Duns Scotus. Verum quid ad disputationem hanc theologicam habeant sanctus Franciscus, vel Frater Angelicus pictor suavissimus, vel Aligherius ipse, protinus latet; quare iure credimus non aliam auctoris mentem in tabula exaranda fuisse, nisi summarum mentium venerationem in SS. Eucharistiae sacramentum per saecula praestitam evincere, qua tributum fidei veluti maximum in sacrosanctum mysterium coloribus et arte redderet.

Laelius.

QUID SIT DE TELEPATHICIS CASIBUS SENTIENDUM

Ut ea praestemus, quae alias polliciti sumus, de telepathia iterum locuturos, nonnulla iuvat in primis exempla enucleare, eaque modis et adiunctis praecipua, quo liceat de re gravissima facilius proferre iudicium, atque inter propositas explicationes arguentem quamdam complecti.

Insolitum ferme est, neque audivimus hactenus tam mirum alibi contigisse prodigium quam quod in *Arena*, Novi-Eboraci diario, Austinus doctor retulit.

Vir quidam, summo mane, in lectulo tranquillo somno demersus iacebat, cum repente nervorum ignoto quodam impulsu excitatur. Ipsi ad plenitudinem sensuum brevi reverso, tamquam fratris persona, qui pluribus milliariis ab urbe aberat, alloquens apparet: se tunc mori, sed velle prius nonnulla fratri praecipere, ut quae in bonis essent rite dividerentur. Itaque prolixo sermone dictitasse quot in partes bona distribuenda, vel quibus personis aut operibus essent addicenda.

His dictis evanuit visus, at eius motus et sermones alte repositi in expergefacti mente manserunt, ita ut uxori omnia enarraverit, quae tamen mariti eloquia veluti delirantis irrisit. At paucis post horis ecce telegraphica chartula advenit fraterni obitus nuncia, ea adamussim hora consumpti, qua sese obvium dederat. Tunc deterritus vir ad defuncti urbem statim properat; at via incidit forte in tertium fratrem, et ipsum profecturum, cui eadem omnino acciderant: visus, hora, sermo, bonorum distributio subtiliter una fuerant. Iamque pervenerant ambo ad aedem defuncti; et a familiaribus extremas morbi vices sciscitantes, fratrem paucis ante obitum momentis nonnisi brevissimo mentis deliramento laborasse audierunt, quo sese autumaret de patrimonialibus bonis distribuendis cum utroque germano disserere.

circa currum Bhadra Kāli plurimi vehunt ac raptant. Quae dies interea tormenta perpetitur, qui ex trabe pendens, uti verba deficiunt, ut ostendam. Unci ritus [illegible] fanatici, qui crudeli se [illegible] deam obstrinxerunt.

[illegible]

[illegible]

[illegible] — Quot [illegible]?

HERSILUS.

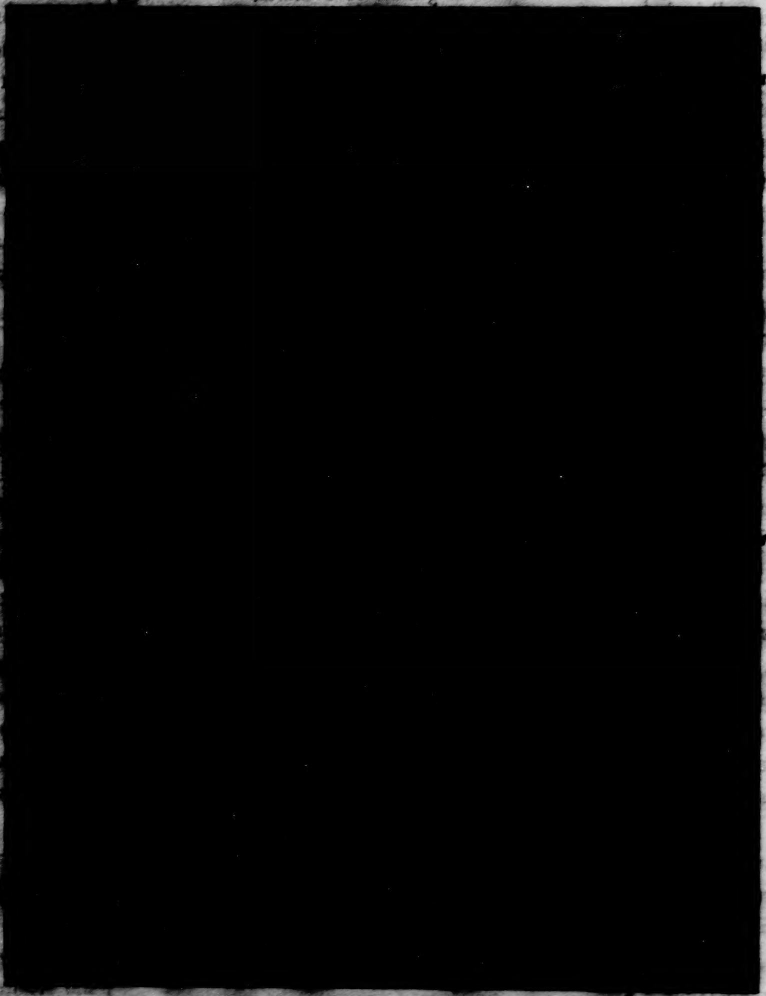
DE ONUPHRIO PANVINIO

DEQUE EIUS OPERIBUS EDITIS ATQUE INEDITIS

His diebus, quibus renovatae in Foro Romano effossiones, novas semper veterum monumentorum reliquias in lucem produnt materiamque admirationi et studiis eruditorum virorum praebent, mens et cogitatio nostra facile ad eos decurrit qui primi ad antiquitates Urbis Romanamque historiam cognoscendam conferentes operam, viam recentioribus aperuerunt et munivierunt.

Quo in numero ii praesertim habendi sunt, qui saeculo sexto et decimo, florentibus ubique Italiae litteris, antiquitatis studiis laudem quaesiverunt, veluti, ut summos tantum nominem, Onuphrius Panvinius et Carolus Sigonius. Hic de Panvinio nonnulla dicere in animo est, arrepta occasione ex libro nuper edito cum titulo *Onofrio Panvinio e le sue opere* (Roma, tipogr. Poliglotta, 1899), cuius auctor est David Aurelius Perinius, frater ordinis Augustiniani.

Onuphrius Panvinius, sodalis et ipse Augustinianus, non solum aetate sua sed etiam insequentibus temporibus admirationem hominum excitavit pluribus editis operibus exquisitae eruditionis et paene immensae doctrinae plenis; idque ea aetate qua ceteri doctrinae vestibulum vix passibus ambiguis ingredi videntur. Natus enim Veronae anno XVI saeculi trigesimo (non vero nono et vigesimo, ut falso a multis

Titiani tabula Onuphrii Panvinii imaginem referens.
(Photographice expresserunt Fr. Alinari – Florentiae).

dicitur, quod quidem ostendisse laus est Perinii), infra trigesimum aetatis annum iam maximae molis et doctrinae opera ediderat, paullo post (anno 1568) letali morbo Panormi correptus alia tam multa a se composita relinquebat, ut nunc Perinius omnibus eius libris impressis et manu scriptis per italicas bibliothecas conquisitis, opera vel edita vel inedita, vel perfecta vel adumbrata, septem et sexaginta enumeret.

Duabus rebus potissimum applicuit animum Panvinius, antiquitatibus romanis et ecclesiasticae historiae; nam extra haec argumenta non numerantur nisi libelli de nobilibus quibusdam familiis romanis aetatis recentioris et antiquitatum Veronensium commentarii.

Ut cetera nunc praeteream, attentionem eorum qui legent revocabo in tria Panvinianorum operum corpora, quae praecipuum eius gloriae titulum efficiunt; ea sunt de fastis magistratuum, de republica Romanorum deque eorum religione.

Cum annis eius saeculi quadragesimo sexto et septimo, sub auspiciis Pauli III Pontificis Maximi, Fori Romani tamdiu neglecti solum effoderetur, et ruderibus ante templum Faustinae inter ipsum Forum et viam Sacram egestis fragmenta inventa essent veterum Fastorum Consularium, qui postea, a loco ubi positi, *Capitolini* vocati sunt, hinc occasionem arripuit Panvinius ut totam Romanam historiam pervestigaret subsidioque variae eruditionis nova luce illustraret. Ipse primus vel cum primis, temporum ordine severo iudicio perpenso, Romanae (ut et Ecclesiasticae) chronologiae, quam dicunt, velut fundamenta iecit; ipse primus vidit quam magnum fructum percipere possent antiquitatis studiosi ex lapidibus inscriptis qui tanta copia per Italiam reperiebantur. Nil mirum igitur si doctos viros totius Europae in admirationem rapuit Panvinius editis post paucos annos *Magistratuum Romanorum* a Romulo ad Carolum V imperatorem *Fastis*, quinque libris (Venetiis, 1558), unaque copiosissimis *in Fastos commentariis* (ibid. 1558) et *Commentariorum Appendice* qua continebantur Verrii Flacci consularia et triumphalia fragmenta, nec non Cassiodori, Prosperi aliorumque chronica (ibid. 1558); quibus eruditissimis operibus tamquam additamentum accedebat locupletissimus liber *de antiquis Romanorum nominibus* (ibid. 1558). Animadverte, lector, haec omnia eodem anno edita esse; verum id non est satis; magis stupebis cum scias eodem quoque anno maiorem partem alterius operum corporis lucem vidisse.

Quod alterum Panvinianorum operum corpus ad Romanas antiquitates illustrandas pertinebat. Hoc in numero sunt ante omnia *Reipublicae Romanae commentariorum libri III*, quorum primo imago veteris urbis describitur, secundo civitas Romana illustratur, omnibus expositis quae ad civium ordines, ad magistratus reipublicae referuntur, tertio denique imperium Romanum ob oculos ponitur cum immensae eius administrationis commentario. Dum haec omnia Venetiis imprimenda curat Panvinius, ex Basileensi officina *De comitiis imperatoriis* librum edebat aliudque opus *De Romanis principibus et iis quorum maxima imperia in Italia fuerunt*, quattuor libris. Paucos post annos haec omnia rerum romanarum commentaria consilium cepit in opus quoddam amplissimum congerere, quo centum libris omnes Romanas antiquitates illustraret. Sed vastum opus haud conficere potuit Panvinius; tantummodo adumbravit, indicemque librorum reliquit (v. cod. Vatic. Lat. 6783); praefationem quidem composuit, quasi frontem aedificii, cuius pulcritudo facit ut imperfectum opus magis doleamus. Hanc edidit Maius in *Spicilegii Romani* tomo VIII, qui tam magni faciendam eam censebat, ut studiorum in gratiam saepius recudendam esse diceret. Huius immensi operis pars esse debebant inscriptionum latinarum libri XII; qui si confecti essent, primum specimen futuri fuissent *Corporis* illius quod temporibus nostris Mommseni praesertim opera in magni monumenti molem excrevisse dicendum est.

Denique sermo sit nobis de operibus Panvinianis ad Romanam religionem pertinentibus. Iam cum Fastis ediderat Noster libros singulos *De ludis saecularibus*, ac *De Sibyllis et carminibus sibyllinis*, quibus futuris

quid sive rei, sive in re sit, iam ab ipso epistolae huius exordio tum urbanitas morum, tum religionis mutua dilectio unum dumtaxat inter nos idemque conficiat augurio, quod vobis exhibeo, scilicet uti centies dies hosce redire videatis vobis vestrisque iucundos et prosperitatis iugiter novae plenos, et nuncios insuper adventantis, sive dies ii calendae, sive idus habeantur, aut appellentur; unaquaeque enim dies in manu Domini est, cuius Nativitate et Nomine et Epiphania collaetamur.

Hisce autem persolutis, quae mores nostri postulant, nefasque est cuique nostrum praeterire, et Panaghiae, benignissimae Russiarum dominae, obsequiis datis, ad ea venio, quae et scribendi causa fuerunt, et iis, quae praescripsi, quasi minusculis athomis inseminata sunt.

Vos recordamini certe illud biblicum, quo tres adolescentes narrantur nobiliores addicti, ceu vigiles domestici, regi, dum ipse quiesceret. Submissis labiis inter se quaestiones interdum gravissimas, ne tempus otio tererent, agitabant, quo factum est ut olim illam de fortitudine egerint, qua decerneretur praestantissimus robustissimusque manu quis esset, aut aliquid quodcumque tale videretur. Iudicium regi experrecto servatum. Fortissimus rex, primus inquit, habendus hic noster, cui tot exercitus, tot regna, tot populi, tot victoriae ubique terrarum relatae id adiudicant. Fortissimum, dixit alter, mihi vinum est, cui rex ipse parere debet, et paret, quando laetus e convivio surgens cubiculum recubaturus suavissime petit, curis omnibus amandatis. Tertius autem hisce sententiam protulit suam: Fortissima rerum omnium veritas, cui non modo rex paret, sed ipse Deus, qui cum veritas sit, veritati contraire non potest, ne violentas inferre sibi manus videatur. - Atque huic tertio rex ille potentissimus praemium adscripsit. Hic autem nos Augustum habemus dominum, qui non scripto, sed facto dignum se excellentissimis ostendit praemiis, quae, ipsi nullius egenti thesauri, et pretiosissimis omnibus affluenti, praeter praeconia laudum, nulla mihi aliisque persolvenda supersunt; certe historicis concelebrantibus multa erunt.

Haec autem nobis, Augusto Caesare feliciter imperante - cui de bellis abrogandis omnino, iugique constituenda pace inter populos aeternum nomen erit, quemque optimum piissimumque ea quae proposuit, voluitque probant gratumque gentibus tradunt fausta appellatione: Principem pacis nominandum - certe contingent, ad veritatem astronomicam, qua ceterae christianae gentes utuntur, calendario redacto, Gregoriano nempe in usum calendario advocato, Iuliano abrogato.

Nam praeterquamquod Iuliana illa ratio non levis incommodi est in omnibus, quae cum reliquis populis ad commercia epistolarum et negotiationum et mercaturae sunt, in ipso nostro imperio toties molesta habetur, quoties cum Finlandicis et Prisviliis provinciis aliquid agimus, quarum in more Gregoriana enumeratio obtinet principatum.

Neque enim ultra valet illud Nicaeni concilii praeceptum quo « dies Paschatis celebrandus Christianis omnibus est eodem die, corde uno et mente una »; cum « Paschatis dies primae dominicae post XIV diem lunae mensis Martii addictus sit, enumerandus ecclesiastica Romanorum disciplina, et astronomica Alexandrinorum doctrina ». Uti autem docet monetque sanctus Leo Magnus in epistola ad Marcianum imperatorem anno Chr. 455, concilio Nicaeno iubente, Alexandrinus episcopus (tunc Alexandriae astronomicorum studiorum erat sedes) quovis anno, eruditis viris auditis, denunciabat Romano episcopo statutum Paschati diem, Romanus autem Pontifex ecclesiis omnibus vel remotissimis annunciabat solemnem habendam. Patet hinc rem omnem, ipsius Nicaeni concilii sententia, ad praxim Ecclesiae totius, et ad veritatem astronomicae rationis rem detulisse.

Quum autem manifestum sit in calendario Iuliano praetermissa momenta temporis illud cumulasse, ut quae dies ultima mensis Februarii esset in XIII mensis Martii diem deferatur, nihil iustius ac rectius quam rem ad veritatem reducere; non enim tempus instituitur in orbibus astrorum iuxta calendarii placitum, sed calendarium instituitur iuxta temporis leges. Et fuerit quidem Iulius Caesar praestantissimus Romanorum, et scriptor optimus, et imperator consilio et manu fortissimus, trahebatur ille orbe terraqueo per siderale spatium quo leges astris a Deo constitutae trahebant, non orbem ipse, pro suo lubitu qua placuisset, rapiebat.

Hinc errore illo nunc fit, ut luna mensis Martii suum perdiderit locum, Aprilis mensis luna subeunte et usurpante, et apud Iulianum calculum Pascha non prima post XIV diem martiae lunae dominica, sed post XIV mensis Aprilis lunae diem dominica celebretur; quod quidem ita rem torquet, ut Maio mense Pascha etiam aliquando solemnis sit, gratulante mense hoc honore sibi tributo, Aprili et Martio mensibus de solio et sede depulsis.

Et caverat iam inde hoc scientiarum, quam vocant, Academia Imperialis, quae in metropoli Russorum est, cum Nicolao I imperatori libellum traderet « de necessitate et utilitate reducendi Iulianum calendarium ad exemplar Gregoriani », eodemque libello exponeret qua facili ratione omnia ad veritatem in Ecclesia nostra possent reduci.

Quid? Exemplum Petrus ille Magnus apud nos dedit salubrium immutationum huiusmodi; nam olim nobis initium anni calendae Martiae indicebant; postea calendae Septembres; ipse iussit ad morem vestrum calendas Ianuarias; talesque sunt nobis, qui tamen errore calendarii idus Ianuarias pro Ianuariis calendis obtinemus, frustra arguentibus diebus unius ferme horae spatio auctis atque productis.

Qui Princeps pacis iam apud omnes, Russiae nostrae magna cum laude, celebratur, idem, calendario Iuliano in Gregorianum immutato, Princeps veritatis celebretur, ac tamdiu vivat ut, annorum decursu multorum, Gregoriani temporis et calendarii diligentiam accuratissimam validus incolumisque experiatur!

Valete. D. LASCARIS.

DE FESTO PURIFICATIONIS B. M. V.

EIUSQUE ORIGINE

FESTUM Purificationis B. M. V. magna complectens mysteria in Ecclesia Catholica II mensis Februarii die solemniter celebratur.

Nam Virgo Dei Mater qua solebat humilitate, prima semper in opere, ac tamen ultima in ordine, se legi subiecit, qua mulieres Iudaeae adstringebantur iuxta verba Levitici, sese, purificandi gratia, templum post quadraginta a partu dies adire. Quamquam, uti sanctus Thomas animadvertit, B. V. non tenebatur illo praecepto, sed voluntarie purgationis ritum implevit. Ut igitur habet Rabanus Maurus, « statuta est in Ecclesia festivitas haec, quia Matrem Domini, secundum legem, hac die constabat purgari, non quod aliqua legali purgatione indiguerit, quae Dominum gestabat legis, sed quia Iesus non venit legem solvere, sed adimplere ».

Appellatum quoque fuit hoc festum *Oblatio Christi ad templum*, ita ut Macri in suis notis circa ecclesiastica vocabula, verbo *hypante*, vel *hypapante*, scripserit Graecos hoc nomine festum Purificationis intelligere ob senis Simeonis occursum in Virginem, et Iesum in templo. Hac itaque de re in *Libro Pontificali* Sergii Summi Pontificis, in notis a R. P. D. Vignali huic libro additis, legitur: « quod festum hoc olim sub titulo sancti Simeonis celebrabatur; ut hodie apud Graecos, et apud catholicos Ambrosianos, tamquam festum Domini celebratur, dum Ecclesia Catholica Romana festum hoc semper inter festa B. M. V. enumeravit ».

At quo tempore constituta sit, quo prim m auctore solemnis haec dies, neque manifeste patet, neque iure bono decerni potest.

Nonnulli enim pro *Lupercalibus* institutam fuisse praesumunt. Praesumunt, inquam, quia demonstrare minime possunt. Nam Lupercalia festa, quae a rege Evandro, ut putabant, instituta Romae mense Februario celebrabantur deo Pan dicata, a Summo Pontifice Gelasio I, circa V saeculi exitum, certe vetita fuerunt, uti Baronius aliique docent. Sed minime sequitur Summum Pontificem illum auctorem huius festi Purificationis fuisse; nam et sapientissimi scriptores negant, nullamque mentionem de re invenire datum est in commentario ab ipso Baronio in annalibus vulgato, et sub a. Chr. 496 inserto. Praeterea alii asserunt festum Purificationis ante hoc tempus celebratum, idest Iustino imperante ac saevissima Constantinopolim urbem peste vastante. Immo Pagius Senior anno Chr. 544, n. 7, et Martine, *De antiqua Ecclesiae disciplina*, cap. 15, aiunt, festum hoc in aliis etiam civitatibus Orientis inde agi, ut in Syria, in Cypro et apud Coptas, qui iugiter affirmabant ipsum ab Apostolis originem duxisse. Possumus ideo exclamare cum Augustino: « Quod universa tenet Ecclesia, nec Conciliis institutum, sed semper retentum est, nonnisi auctoritate apostolica traditum certissime creditur! »

Sed nec pompae, quae hac die duci solet, origo ad Lupercalia referri potest; in iis quippe solemnibus cives faces accensas manu haud gerebant; potius contra in mentem revocanda erunt *Ambarvalia*, quum a populo cerei accensi manibus praeferrentur, et urbem sacerdotes et addicti circumirent. Huic quidem sententiae accessere Hugo, Menardus Rocca, Sassi, aliique, pompae huius originem longe ante Sergium Pontificem, cui ipsa tribuitur, vindicantes. Ceterum hoc asserentes minime ausi sunt negare ab eodem Pontifice pompae ritum et ordinem institutum; certum est enim ipsum auctoritate sua mandasse ut singulis huiusmodi festis ex ecclesia S. Hadriani clerus discederet, et, ducta pompa, iuxta ordinem, S. Mariam Maiorem peteret. Confirmat *Liber Pontificalis*: « Constituit autem ut diebus Annuntiationis, Nativitatis et Dormitionis Sanctae Dei Genitricis, semperque Virginis Mariae, ac sancti Simeonis, quod *hypapante* Graeci appellant, litania exeat a S. Hadriano, et ad S. Mariam populus accurrat ».

F. C.

A Caeremoniis Aulae Apostolicae.

NOVUM AD ORIENTEM ITER PROPOSITUM

VETUSTUM illum tramitem, quem naves omnium nationum sunt hactenus sequutae, Londino ex Anglia per Brundusium ad Indias, Bombay usque urbem productum, longum nimis viatoribus et commerciis multo iam tempore omnes querebantur, brevioremque viam expostulabant. Quod quidem Balcanica natio, copiis haud valida, sed publicarum rerum prudentia satis praedita, prima animadvertit; Rumeniam dicimus, cuius gerendorum commerciorum consilia hunc a multis iam annis finem spectant, ut Indiarum epistulare et nummarium commercium per suas terras traducatur. Hoc itaque proposito, pons per Danubium apud Cernavoda urbem exstructus est, ferreum iter ex Bukarest moenibus ad Constantiae portum in Ponto Euxino deductum, ex Constantia denique ad Byzantii fretum navale iter constitutum, quod navigio *Meteor*, germanico gubernatore moderante, expleretur.

Facile inde Rumenis fuit ferrea Orientis itinera in commerciorum curriculo superare, ita ut maximi mercium acervi qui Constantinopolim petunt, terrestribus tramitibus iam derelictis, per Rumeniam transeant. At nulli inceptis huiusmodi potius faverunt quam Germani, qui commutandarum rerum munus etiam per Rumeniam sibi partim assumpserunt; iamque mercium fasciculos Constantinopolim advehunt longe minore quam Austriacis Tergestino itinere liceat. Paulo post vero, cum Rumenia *Ignatium Florium* italicam navem a navali collegio Florio

Qui itaque haec sedulo examinaverit, agentem non alium [illegible] plane percipiet, qui cum cavere [illegible] se familiaris iurgia oriruntur, [illegible] quidem vi [illegible] est, ut quae iuste optaver[illegible]. Neque enim physiologus quisquam, [illegible] artis peritus umquam credet, aegrotum [illegible] discrimine tantis [illegible] viribus valuis[illegible] rivulos in [illegible] tramites ad absens[illegible] dirigeret; et in maiorem [illegible] absurd[illegible] ille, qui binis fratribus, similibus telepa[illegible] propheticam mentis [illegible] adscri[illegible] plane infertur telepathicum agentem, quem [illegible] » iuvat appellare, spiritum natura [illegible], intellectu praestantem, ut mentis formam [illegible] complecti, eamque ad subiectum usque deduc[illegible].

He[illegible] nec [illegible] superius [illegible] ostend[illegible] agitur, ut qui fortuit[illegible].

Sa[illegible] natione Polonus, [illegible] aegrot[illegible] [illegible] qui [illegible].

Ph[illegible] Anglus, cum unda corriperetur, patri e[illegible]mpton deambulantibus subridens adest [illegible] ut cum sancti Stanislai Kostkae effigie [illegible].

Ma[illegible], Fort Collins in urbe [illegible], Interlaken in Helvetiae oppid[illegible] offert, veluti amicus qui vi[illegible] errantis domicili[illegible].

At [illegible] ille [illegible] illos [illegible] perfu[illegible] unde [illegible] p[illegible].

Q[illegible] dubitare spiritu[illegible] in se [illegible] tionis tam praecise cognoscatur, et tam cito voluntatis actus ad illum usque transmittantur?

Atqui nulli sunt spiritus qui haec perficere valeant, nisi aut ipse Deus aut angeli, sive boni sive mali, qui ipso iubente vel permittente moventur; nulla est enim humanae mentis cognita vis, quae tales effectus longe, vel etiam proxime, queat ex se ipsa proferre.

Itaque haud procul a veritate abesse censemus, affirmantes in telepathia, quae sponte evenit, bonum spiritum agere, in illa contra malo artificio parta malorum spirituum operam supervenire, uti de Delphica pythonissa, de spasticis Gallicani monasterii ad Sanctum Medardum, de monialibus gallicanis a S. Ursula in domo Louduni contigit. Causae enim huius phaenomeni nulli sunt hominibus nota, et celeberrimi etiam in medicina viri suam pariter ignorantiam hac de re profitentur, veluti Petetinius, Ochorowiczius, Braidius.

Quoties igitur quis aliorum mentem suo arbitrio flectere conetur, plane sciat sese impossibilia tentare; quod si interdum optata obtinuerit, non ferme suis viribus, verum ignotae causae virtutibus erit assecutus. [illegible] ex hisce telepathicis experimentis [illegible] conscientiae cruciatum viro agenti, qui ea instruxerit, exsurgere oportere; vir enim huiusmodi, cum nequeat sibi adrogare optata se posse suis [illegible] viribus consequi, intelligendis spiritus [illegible] rem aggreditur. At cum spiritus hic bonus spiritus esse nequeat, quisquis telepathiae experimenta tentaverit ad mali spiritus auxilium se confugisse noverit.

R. Spina.

VITA FUNCTI VIRI CLARIORES

[illegible] Di [illegible], ex antiqua neapolitana gente ortus, [illegible] habitis, quo [illegible] nobili, Me[illegible] receptus, ibique [illegible] ac pietate [illegible] vitam [illegible]. Egregia multiplicaque scripta reliquit, in quibus [illegible] ac religionis feliciter conspirant.

Aloisius Trombetta S. R. E. Cardinalis diaconus utriusque [illegible].

Dominicus Farini annos quinque et triginta inter publici [illegible] coetus oratores versatus, eidem coetui primum, deinde vero senatui praefuit.

Dominicus Cucchiari, senator et ipse, Italicis copiis praefectus, iamque dux strenuus, Labrone gravis annis naturae concessit.

Walrond, Russorum trierarchus, Vindobonae obiit, quo valetudinis gratia se receperat.

Franciscum Cirio, humili loco natum Nicaeae in Pedemonte, neque mare magnum neque ignara lingua a commerciis prohibuerunt. Tenax enim propositi vir totum mercaturae se addixit, et in rebus sive quae importantur sive quae exportantur ita quotidiano usu est versatus, ut non modo in Italia, verum etiam apud exteros magnum nomen sibi pepererit, eiusque consilium exoptatum et magni habitum fuerit.

Michael Kachanov, qui Russorum Caesari a consiliis fuit in rebus publicis, magnam sibi partem sumpsit in reformationibus illis, quae liberales dicuntur; ipseque primus principi suasit ut lex abrogaretur, qua publici patrati sceleris sontes in Siberiam deportarentur.

Quum huius commentarii numerus praelo iam esset commissus, funestissimum nuncium allatum:

R. P. Maurus Ricci
Scholis Piis Praepositus Generalis

arterosclerosi correptus, quae iam diu eius vitam minabatur, VI kal. Febr. Romae decessit.

Viro praeclaro qui in studia litterarum toto animo omni aetate incubuit et gloriam nomenque late per orbem sibi acquisivit; *Vocis Urbis* nostrae amantissimo et optime merenti tributum honoris atque obsequii in proximo numero solvemus.

I. F.

EX RUSSIA

De calendario apud Russos immutando.

Vobis me placiturum spero, si misero epistolam quae utrisque iucunda futura sit, praesertim cum tam longe deveniat, et quaestionem summis quasi digitis non attingat, sed libet. Quae enim haec dies idus Ianuarias vobis, initium anni mihi, immo nobis omnibus, quotquot Russi Caesaris paremus imperio, designat. Verum, quic-

LOLLIUS

SIVE DE PROVECTA LATINITATE

Treb. — Caede, hercle: nemine enim prius nos capit summorum virorum, mox illos contemnit, deridet atque [illegible], oblitus Quintiliani sententiam: « modesto tamen et circumspecto iudicio de tantis viris pronuntiandum est »(1).

Ph. min. — Ad rem ista non pertinent. Neque enim scripta iudicamus, sed in morem gentis inquirimus. Quare ut mihi liceat, etsi huic fortasse aliena rei, Senecae verba in memoriam reducere: « nemo sine vitio est: in Catone moderatio, in Sulla clementia, in Cicerone constantia desideratur » (2). Nunc autem peto a vobis, amici, [illegible] Philippi una cum Trebatio subscribere.

Quum omnes, obstupescente sene, serio annuissent; — Perge, Lolli — inquit adolescens — neve te a disserendo deterreat eorum reprehensio, qui in iudicio ferendo de litteris, certos sententiae fines et quaedam velut pomoeria sibi posuerunt, quae si quis egredi audeat, introspexisse in aedem Deae Bonae existimandus sit, a qua mares absterrebantur. Contra vero quid optabilius quam ut opinio confirmata veritati cedat, funestumque illud inter philosophiam et litteras dissidium tandem aliquando tollatur? Macte animo, Lolli, causamque nostram tuere sic, ut omnino liqueat, iniuria litteras inter minores disciplinas recenseri.

Tum Lollius: — Tria sunt quae humanae mentis dominium quodammodo affectant, doctrina, scientia, sapientia. Doctrina quidem nihil est aliud nisi rerum apparatus, quas fueris edoctus: eam nos fere culturam aut eruditionem dicimus. Scientia vero est cognoscendarum rerum complexio, a quibusdam principiis prono veluti alveo fluentium, ut patet ex ipsa vi verbi; est enim scire a *secire* - *sequi*, *sequire* - unde logicae deductiones dictae sunt latine consecutiones. Sapientiam denique sic definiunt, ut sit naturalis quaedam mentis animique facultas optima quaeque intendi eaque discernendi, quae in omni re maxime deceant. Est igitur proprium doctrinae ab aliis tradita persequi ac retinere; scientiae est investigare rerum seriem atque naturam; sapientiae demum naturam ipsam intueri atque sentire. Possunt autem tria haec esse seiuncta, suntque frequenter, ut quotidiana docent exempla plurimorum, quos videmus alicui sive scientiae vacare, sive doctrinae, nec tamen esse sapientes; alios contra, qualis horatianus ofellus:

Rusticus, abnormis sapiens crassaque Minerva.

Iam quis negaverit, triplici, quam diximus, facultate contineri litteras? Doctrinae primum sibi vindicant patrimonium, quippe « ex rerum cognitione efflorescat et redundet oportet oratio » (1). Scientiam quoque complectuntur; nec modo remotiorem ceterarum rerum, sed etiam propiorem illam verborum, quae philologia dicitur, itemque notandi animadvertendique perarduam disciplinam eorum quos criticos vocant. Sapientia denique scientiam doctrinamque complexa, omnis veri pulcrique mater, gignit artificem, cuius munus est vitae veritatem naturaeque motum omnem, non imaginem umbramve referre. Sed haec dixi brevius quam si hac de re una disputarem. Est enim hic locus late patens idemque subtilior quam plerique suspicari possint. Cupio autem refelli; quid enim laboramus nisi ut veritas in omni quaestione explicetur?

Treb. — Incendor equidem tui audiendi desiderio; tibi enim profecto inest et ingenium satis acre et orationis haud inelegans copia. Videris tamen pompa ipsa verborum multa dissimulando obvolvere, quae forte non satis adhuc explicata sunt. Nam et verum et pulcrum - poteras melius dixisse bonum - sapienti esse propositum, id quidem nihil dubitationis habet. Quin etiam hanc fere litteris esse cum sapientia societatem aequo animo patiar: tametsi raram facit mixturam cum sapientia forma. Verum quid cum triplici eo munere poetis commune sit, si pulcrum excipias a bono saepe disiunctum, id fateor me non intelligere, nisi forte Ludovici Ferrariensis deliramenta illa lucem aliquam intulisse veritatis putes, aut - quod multo interest pluris - moribus hominum emendandis profuisse. At nonne his potius illud aptari commode potest: « pulcra species, sed cerebrum non habent »?

Loll. — Verum a vero secernas oportet. Alterum enim verum est necessarium, immutabile, aeternum, quod ubi semel cognitum est atque exploratum, patet profecto poetis non minus quam philosophis. Huic tamen provinciae, si mathematicos excipias, haud scio an a Platone ad nostra usque tempora, novi quidquam mortales vires attulerint. Alterum veri genus est quod ad eorum vitam quaecumque in hac rerum universitate sunt et moventur, ad naturae vicissitudines, ad humanae societatis errores, vitia, virtutes, ad singulorum studia et ingenia refertur. Haec omnia, quae a poetis varie tractantur, necesse est a sapientia derivari. Quamobrem non absurde de Homero dictum legimus:

Qui, quid sit pulcrum, quid turpe, quid utile, quid non,
Planius ac melius Chrysippo et Crantore dicit (1).

(Ad proximum numerum).

P. Angelini.

(1) *Inst.* X, 26.
(2) *Controv.* XII.

(1) Cic. I *De orat.* VI, 20.

(1) Hor. II *Ep.* II, 3.

XIII. . Ciceronis M. Tullii Orationes. Ed. Müller. (Voll. 3).
XIV. . Ciceronis M. Tullii Epistulae. Ed. Müller. (Voll. 2).
XV. . Ciceronis M. Tullii Scripta philosophica. Ed. Müller. (Voll. 3).
XVI. . Eclogae poetarum latinorum. Ed. S. Brandt.
Id. graecorum. Ed. Stadtmüller.
XVII . . Gellii Auli Noctium Acticarum libri XX ex rec. M. Hertz. (Voll. 2).
XVIII. . Historicorum Romanorum fragmenta. Collegit, disposuit, recensuit H. Peter.
XIX. . Orosii Pauli Historiarum adversus Paganos libri VII. Rec. C. Zangemeister.
XX . . . Panegyrici Latini XII. Rec. Aem. Baehrens
XXI. . Poetarum Romanorum fragmenta. Ed. Aem. Baehrens.
XXII . . Silii Italici Punica. Ed. L. Bauer. (Voll. 2).
XXIII. . Taciti C. Cornelii Libri qui supersunt. Rec. C. Halm. (Voll. 2).
XXIV. . Valerii Maximi Factorum et dictorum memorabilium libri IX, cum Iulii Paridis et Ianuarii Nepotiani epitomis. Rec. C. Kempf.
XXV . . Varronis M. Terenti Rerum rusticarum libri III. Rec. H. Keil.
XXVI. . Christus patiens. Tragoedia christiana ex rec. I. G. Brambs.
XXVII . Vitae Sanctorum novem metricae ex codicibus Monacensibus, Parisiensibus, Bruxellensi, Hagensi saec. IX-XII. Ed. Guil. Harster.
XXVIII. Epistolae selectae virorum clarorum saec. XVI-XVII. Ed. E. Weber.
XXIX. . Manutii Pauli Epistulae selectae. Ed. M. Fickelscherer. Mureti M. A. Scripta selecta. Ed. I. Frey. (Voll. 2).

(Quae opera omnia prodierunt Lipsiae ex officina Teubneriana).

XXX . . Divi Thomae Aquinatis Summa Theologica ad emendatiores editiones impressa et accuratissime recognita. Edid. Romae Forzani et S. - Leo PP. XIII aureo numismate decoravit.
XXXI. . Divi Thomae Aquinatis Summa Philosophica contra Gentiles ad lectionem codicis autographi in bibl. Vaticana adservati, probatissimorum codicum meliorisque notae editionum fideliter impressa. - Romae, ex off. Forzani et S.
XXXII . Biblia sacra vulgatae editionis Xysti V P. M. iussu recognita et Clementis VIII auctoritate edita. - Affabre renovarunt Desclée, Lefebvre et S.
XXXIII. Novum Iesu Christi Testamentum vulgatae editionis Xysti V P. M. iussu recognitum et Clementis VIII auctoritate editum. - Affabre renovarunt Desclée, Lefebvre et S.

Subnotationes atque praepositi praemii indicatio recto tramite mittantur ad ***Vox Urbis*** commentarii administratorem, **Roma, via Alessandrina, 87.**

PER ORBEM

Dum pergunt assidua, sed parum mutata vice, caduca hominum fata, quid vobis minus grave referam, lectores, avidis oculis circumspicio. Verum post occlusa vitrea fenestrarum subfuscum portenditur caelum, et cinereo colore triste, pluviaque lenis et blanda velut coniecta vitreorum acuum multitudo infinita praetereuntes perfundit.

♣

Tunc incertus aliquantulum recogito quid sub pluvia hac magis laetum oculis videatur; nec sunt feriarum aut sacrorum aut exterarum gentium pompae ullae ita solemnes, quae me torpidum e cubiculo allicere valeant. Nec invideo Turcis Byzantii dominis Ramadanii diem hoc tempore celebrantibus, nec eorum imperatori, qui ad S. Sophiae templum ditissima comitante aula naviculis descendit. Ecquid enim splendidae Byzantini portus pulcritudines, ecquid maris fulgentes colores, tubarum sonitus populique clamores, si micantis desuper solis risum sustuleris, Iupiterque udus tantas ferias suo madore perturbaverit?

♣

Quaerat fortasse quispiam: Quid igitur nobis, qui nivali quotidie torpido velo obruimur? Atqui levius est nivali pondere circumdari, quam ignita vel alia quavis terrae concussione vastari et obrui. Senserunt equidem in nostris Avilianenses pagani, qui Augustae Taurinorum fines incolunt. Horum enim in agris opificium erat ad candentem pulverem elaborandam exstructum; at incauta cuiusdam manu factum est, ut materiae quae ad pulverem commiscebantur inopinato exardescerent. Oh miserum eventum! Flammae vix excitatae in contigua irrumpentes, capsas pulveris refertas attigerunt, aedesque omnes uno pene momento, veluti ballistaricus globus, erupere; ex opificibus, alii ruinis oppressi, alii vulnerati, domusque circum dirutae pleraeque sunt.

Similis terraemotus, hominum culpa licet haud ortus, Caucasi montes concussisse traditur, et plus quam centum oppida diruisse. Ex Russia vero nunciatum est Ziersteim opificium ad saccharum elaborandum lato cum fortunarum detrimento in decoctionem misere incidisse.

♣

Peragrantur interea morbi: Londini influentia, ignota illa febri, decessus civium frequentissimi lugentur; in Brasiliensi vero urbe capite pestifera lues iterum sese ostendit; quare et portum et moenia arctissima militum custodia praecingi imperatum.

♣

Inibi insuper et aurigarum desertiones his diebus efferbuerunt, ita ut passim per vias eorum proelia et advelitationes cum militibus urbanis locum habuerint. Effossores autem carbonis sive in Bohemia sive in Gallia tumultuantes adhuc manent.

♣

Sunt haec Lutetiae, ut audio, in comitiis etiam agitata, sed nulla lege cautum earum incolis est, ne tam udosa tempestate latius detrimentum patiantur ex umbellarum assidua amissione. Videntur enim Lutetienses longe magis quam reliqui populi hoc fato esse perculsi; nam elapso anno ad septem millia et amplius umbellae, quarum cives obliti fuerant, per civitatem repertae sunt.

Acervus hic immensus curribus plurimis impositus publicae auctioni est venumdatus, et ab Israelitis potissime emptus. Qui ad coemeteriorum ianuas stantes, lugentes comitatus plerumque expectant, quibus, si improvisa pluvia corripuerit, mercem suam miti pretio venalem facere solent.

Illuc igitur, si quis umbella sub frequentibus imbribus niveque careat, ut quam citius proficiscatur, suadeo.

VIATOR.

VARIA

Cinemicrophonographus.

Parcite voci sempiternae, lectores, ad machinam hanc accommodatae, quam in America inventam accepimus, atque in Lutetiana rerum omnium recognitione, proximo anno habenda, futuram inter electridis reliquos apparatus.

In ipsa enim simul habentur coniuncta, quae *cinematographus* oculis, auribus *microphonographus* asservant. Quapropter, non unus modo, sed vel plures propria in domo sedentes, vel convenientes apud amicum seu festo quovis die, sive recreandi animi causa, eodem tempore et quae in scenis acta vident, et quae voce, quae sonu illic decantata sint audiunt, dum fabula in teatro agitur.

Qui ergo nunc principem locum vocis modulamine, potentia et suavitate tenent, qui gestu gratia, incessu, actione potiores in scena sunt caveant etiam atque etiam; non enim ultra magna argenti vi advocabuntur ut fabulam seu canant seu peragant; *cinemicrophonographus* haec omnia minore impendio pro illis absolvet!

✱

Ioci ex historiis.

Dary, inter Angliae philosophos celeberrimum, tam rigide horas in studiis collocavisse enarrant, ut sordido indusio, nitidum aliud non semel tantum, sed quinquies et amplius superindueret, ne frustra, ut ei videbatur, sese exspoliando tempus tereret. Cum vero tandem momentum nactus, tot indumenta posuisset, amici, qui eum tam brevi emaciatum conspiciebant, de eius valetudine aegre admodum verebantur. Quem tamen metum, cum paulatim philosophus assueto more, alii alio superimposito indusio, iterum pinguescere coepisset, paulatim et ipsi ponebant, et veluti de recuperata valetudine vehementer amico gratulabantur.

P. d. V.

et Rubattino emisset, *Principi Mariae* nomen illi indidit, et maximum navium numerum anglis opificibus construendum commisit. Haec inter portus Constantiensis instauratus est ipseque Carolus dux adstitit, qui quidem Rumenos nautas maria superbe persulcaturos proxime spopondit.

At desunt adhuc Rumenis navibus moderatores satis periti, qui, veluti Muller ille Germanus, navalium itinerum scientia calleant; quo factum est, ut eiusmodi itinerum nondum ea pecuniaria utilitas fuerit, quam Rumeni speravissent.

Quare novum iam consilium iri susceptum tradunt sane facilius, quo celebre illud celerrimum iter, cui vulgo *Indiarum Iulge* nomen inditum, Ostendam, Vindobonam, Budapest, Nissum in Serbia, Ziberce, Salonicum, Alexandriam, Suez civitates attingens, ad Bombay usque portum perducetur, quod quidem iter triduo minus temporis expediet, quam hodierna per Brundusium via expostulat.

Quae si Angli aggressi fuerint, poterit saltem ab austriacis navibus Salonico ex portu usque ad Alexandriae [illegible] explerî, et pretium quod hodie Itali ab Anglico gubernio ob huius illius transitum lucrantur austriacas in crumenas vicissim cedere.

A. L.

ANNALES

[illegible] Russorum litterae - Germanorum res - Navigia capta ab Anglis - Bellum ad Transvaal et Philippinas insulas - Americanae [illegible] - Ex aedibus Vaticanis.

Quas novo hoc anno, Russorum stilo, ineunte [illegible] imperator Moscoview comiti, rerum ad exteros [illegible], [illegible], de pacifico [illegible] imperatoris animo iterum testantur, praecipuumque Russici populi esse munus affirmant, ut quas terras in extremis Orientis partibus armis ipse tenet, artibus industriisque excolat.

Optime itaque his dictis vanos cessisse gavisi sumus bellicos rumores, qui ob coactas in dies circa Indiarum Sinarumque fines Russorum copias magis magisque invaluerant. Quamvis Bombay ex ipsa, Indiarum urbe praecipua, innotuit naturalium magnam manum Chota-Nagpour e loco profectos militaria castra occupasse, ac vix militum occursu disiici potuisse. Pestis vero famesque miseras illas provincias late grassantes, in dominantes Anglos iras et odia popularium incitant.

✻

Haec inter Maceo portum, quem Lusitani antiquitus in Sinis tenent, proxime iri emptum a Wilhelmo Germanorum imperatore dictitant, ut munitionibus et tormentis deinde firmatum germanicae potentiae quasi propugnaculum in Sinensibus maribus fiat. Navigia autem quae fuerant circa Africae meridionalis litora ab Anglis capta, Germanis iam sunt restituta.

✻

In Sudan et in Aegypto repressae hactenus irae palam factae sunt, et per plateas civitatum plebis comitia habentur in dominantes Anglos infesta. Sed dum inibi consulitur, ad Tokar urbem in Sudan Osman Digma, novus Arabum propheta, ab Anglorum equitibus capitur et ad Suakim portum adducitur.

✻

Sed et ad Africae meridiem Anglis fata aliquantulum in melius cedere, cum scribimus, videntur, praecipue postquam ingens exercitus, Warren duce, Tugela flumen incolumis transiisset et maxima ballistarum vi adiutus, colles montesque paulatim Ladysmith versus occupasset; quam tamen urbem Boeri obsident adhuc.

Non eadem vero de bello quod Americani ad Philippinas gerunt dicere licet, quorum copias ad S. Matthaeum et Paranaqua, prope Manillam urbem, barbari adorti sunt et multorum militum caede fuderunt.

✻

In S. Dominici republica, cum detrimenta a Gallis accepta iam fuissent soluto aere instaurata, legatio Gallorum apud rempublicam est restituta: at interdum ex Venezuela timores succrescunt; qui enim publicum aerarii argentarium locum moderantur, gubernantibus pecunias recusarunt: quapropter commercia omnia iamiam in supremo discrimine versantur et ab Europaeis passim deposcitur, ut classis saltem ad portus reipublicae ex Europa mittatur.

✻

Primi qui piam Anni Sacri peregrinationem ad Urbem expleverint Ligures sunt, quos Pontifex in Xystinum sacellum coram se advocavit, et paterna caritate allocutus est. Die autem Ianuarii mensis decimaquarta cardinales omnes Romae degentes, ceterique qui curiae pontificali adscribuntur, benigne sunt a Pontifice accepti, cui in initum iam feliciter annum vota et auspicia obtulerunt.

Poplicola.

PUBLICI PER ORBEM COETUS
LEGIBUS FERENDIS

In Austria, perfectis tandem diuturnis laboribus quibus hinc austriaci inde hungari legati operam dederunt, probatisque Goulochowski consiliis de triplici foedere pro Austriae-Hungariae utilitate non immutando, administri omnes, qui munus ad unguem expleverant, auctoritatem suam pariter in imperatoris manum deposuerunt. Post quae ipse imperator novum administrorum collegium delegit, ita ut gentium omnium quotquot imperium incolunt legati quodammodo in illo recenserentur.

In Gallia de operariorum desertionibus magno partium studio in comitiis actum est, ex quo tamen administrorum praeses Waldeck-Rousseau victor discessit. Interdum vero ad octo millies centena millia libellarum sunt coram populi oratoribus expetita tum pro navigiis extruendis, tum pro patriae litoribus validius muniendis.

In Germania oratio lectissima a comite de Bulow habita est circa navigia, quae ad Africae litora fuerunt ab Anglis capta, cuius detrimenti pretium brevi iri solutum spopondit. Verum hac ipsa de re augendas maxime esse navales Germaniae copias suasit, ita ut iam credendum sit imperatoris consilia, levioribus obstaculis superatis, facilius iri approbatum.

In Graecia bellicarum rerum administer suo munere sese abdicavit.

In Iberia, Villaverde, aerarii administer, rogationem coram populi oratoribus protulit de Cubae et Philippinarum insularum publico aere alieno in alind commutando.

In Rumenia Cantacuzeno, qui res domesticas regni moderabatur, suo munere se solvi a rege petiit; quare in eius locum Mano, qui aerarium administrabat, suffectus est. Ceteri autem administri, paucis immutatis, sua quisque munera servarunt, ipseque Cantacuzeno collegii praeses relictus est.

In Serbia cum Alexander princeps ex itinere, quod in Austriam fecerat, reversus, plurimis de maiestate nuper damnatis gratiam sese elargiri voluisset, Georgevic summus administer eiusque socii regi imperium remiserunt, qui tamen iis rursus commisit.

In Suetia comitiorum nova sessio regis oratione solemniter inaugurata est, qua de coetu pacis Hagae iam habito multa splendide dicta sunt; attamen hoc unum animadversum est populis tutamen praevalidum esse, ut armorum disciplina satis periti et muniti sint.

Scriba.

LIBRORUM RECENSIO

Pietro Piccolomini. **Terme romane presso Siena.** Relazione di recenti scavi. - Senis, ex officina surdo-mutorum L. Lazzeri, 1899.

In agro Senensi, nec amplius ferme quam quatuor millia passuum ab urbe, abhinc quatuor annos, in loco *ab auro* dicto, cum rustici ligoni incumberent, rudera quaedam, romanae aetatis clara vestigia, attonitis oculis apparuerunt.

Ex tunc igitur subsequentibus annis cautum prudentissime est, ut effossiones, antiquitatis disciplina duce, perficerentur quoadusque integrarum aedium reliquiae insignes essent luci redditae, quarum, ad instar castelli, in Caracallae thermis exstantis, forma visa est. Huc prope vero alvei, et fontes, et balnea sunt deinde reperta, et cubiculorum nova indicia nummis, suppellectilibus, inscriptis lapidibus, vasis, doliis, monilibus satis referta.

Harum rerum omnium tum prout unaquaeque contigit vel reperta est, tum iuxta varias dissitasque, quas exhibent formas, columnarum, fornicum, pavimentorum, marmorum, fontium, suppellectilium, doctissimam descriptionem Petrus Piccolomini digessit. Labor ferme eximiae diligentiae maximaeque laudis, quamvis unum sit, quod praecipue nos perculerit, nativa ingenii quaedam acies, ita ut per informes mutilasque reliquias, patrum memoriae ad vitam veluti revocentur. Qua quidem virtute eo gratius gavisi sumus, quo magis celebrandae romani nominis gloriae officium, non immerito forte, nobis adrogamus.

F.

AENIGMATA

I.

Olla, liberque tenent pariter, mirabile dictu!
Ut fluat hic retinet; ne fluat ille tenet.
Dat regere imperio populos, dat lucra et honores,
Dat lex, dat leges,.. et nutrit atque fluit.

II.

Cogere *prima* solet;
Altera nare iubet;
Utraque mixta bibis.
Altera si *prima* est, subito quam *prima* sequatur,
Tutus per pelagum, candide lector, abis.

P. Alexis.

Ex sociis qui utriusque aenigmatis interpretationem ad commentarii moderatorem miserint intra duos menses, unus, sortitus, gratis accipiet opus, gallice scriptum et figuris ornatum, cui titulus:

ÉLÉMENTS D'ICONOGRAPHIE CHRÉTIENNE
par Louis Cloquet.

Aenigmata ann. II, n. XXIII proposita his respondent:

I. Do-dona.
II. Par-Pater-Ter-Patera.

Ea rite soluta miserunt:

Ed. Bianco, *Roma* - Car. Stegmüller, *Saberia*; M. Kheberich, *Scepusio, in Hungaria* - Guil. Schenz, *Ratisbona, in Bavaria* - Ioan. Asprenas Rocco; Caes. Mencci, *Neapoli* - Ioan. Sedlák, *Praga, in Bohemia* - Ioan. Sobczynski, *Wloclawek, in Polonia* - Ioan. Mediolanensis - Ver. Cariolato, *Vicentiis* - Ios. Wilhelm, *Canterbury, in Anglia* - Ios Capovin, *Montebello ad Vicentiam* - Ios. Vykoukal, *Seccau, in Styria* - A. Chevènement, *Nods, in Gallia* - A. Frachetti, *Mangalore, in Indis* - Ios. Crosatti, *Poiano Vallispantenae, in agro Veronensi* - I. I. Dunne, *Dublino* - P. Garrone, *Pezzana ad Vercellas* - Ad. Huss, *Grybow, in Galicia*.

Sortitus est praemium:

Ioseph Vykoukal

ad quem missum est opus, cui titulus:

LE TROISIÈME SIÈCLE ARTISTIQUE
par Lecoy de la Marche.

Sponsor: Ioannes Baptista Ciampi, iurisperitus.

Romae - Ex Officina Forzani et Socii.